

MESTNA OBČINA CELJE

KOMISIJA MLADI ZA CELJE

**POLOŽAJ ŽENSK V DRUŽBI -
*MUSLIMANKE***

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtor:

Bratina Katarina

Ločnikar Tamara

Zidanšek Lara

Mentor:

Zorko Valerija, prof.

Celje, marec 2017

POLOŽAJ ŽENSK V DRUŽBI - *MUSLIMANKE*

Raziskovalna naloga na področju sociologije

Avtor: Bratina Katarina, Ločnikar Tamara, Zidanšek Lara

Razred: 2.č

Mentor: Zorko Valerija, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2017

KAZALO

1	UVOD	5
2	ISLAM.....	6
2.1	ŠERIATSKO PRAVO.....	6
3	MUSLIMANSKE ŽENSKÉ	6
4	EKONOMSKE PRAVICE	8
4.1	Možnost dedovanja.....	8
4.2	Možnost zaposlitve in premoženje.....	8
4.3	Prepoved začasne poroke in dedovanja žensk.....	9
5	PREDPISANE DOLŽNOSTI ŽENSK	9
5.1	Vloga žene	9
5.2	Vloga matere in njen status.....	10
5.3	Zakrivanje	10
5.3.1	POKRIVANJE IN VRSTE POKRIVAL.....	12
5.3.1.1	Hidžab.....	12
5.3.1.1.1	Pogoji hidžaba	13
	○ Ženske se ne smejo oblačiti kot moški.	14
	○ Ženske se ne smejo oblačiti v podobna oblačila kot neverniki.	14
5.3.1.2	Nikab.....	15
5.3.1.3	Burka.....	15
5.3.1.4	Čador	16
6	ODNOS MED MOŠKIM IN ŽENSKO.....	16
6.1	Poroka in zakonska zveza	16
6.2	Poročno darilo	17
6.3	Poligamija	17
6.4	Razveza	19
6.5	DEDIŠČINA	19
7	VSAKODNEVNO ŽIVLJENJE V DRUŽINI IN DRUŽBI	21
8	SINTEZA	23
9	EMPIRIČNI DEL.....	24
9.1	METODOLOGIJA	24
9.2	OPREDELITEV VZORCA.....	25
9.3	RAZISKAVA.....	27

10	RAZPRAVA	31
11	ZAKLJUČEK	32
12	VIRI IN LITERATURA	34
13	PRILOGA – ANKETNI VPRAŠALNIK	35

Kazalo grafov:

Graf 1: Spolna struktura anketirancev	25
Graf 2: Starostna struktura anketirancev	26
Graf 3: Status anketiranih.....	26
Graf 4: Dosežena najvišja izobrazba anketirancev	26
Graf 5: <i>Seznanjenost anketirancev z islamsko vero</i>	27
Graf 6: Predsodki anketirancev o muslimanskih ženskah	27
Graf 7: Mnenje anketirancev o dolžnosti muslimanske ženske	29
Graf 8: (Ne)strinjanje anketirancev s trditvami	30

POVZETEK

Islam je za krščanstvom druga najbolj razširjena religija, število vernikov pa se najhitreje povečuje. Kljub temu pa se zdi, da velikokrat Zahod najteže razume prav to religijo. Zahodne civilizacije poznajo islam že več kot trinajst stoletij, vendar jo nasplošno dojemajo kot grožnjo in kot sovražnika. Zato ni presenetljivo, da je predstavljena kot sovražna, tiranska, nasilna religija, ki jo predvsem mediji tako prikazujejo. Dojemanje islama na zahodu se je tako razvilo v napačno razumevanje te religije. Kulture se velikrat nagibajo k temu, da bi preoblikovale druge kulture po svoji podobi, da jih ne sprejmejo takšne, kot so, temveč take, kakršne naj bi bile, da bi ustrezale njim. Sama stereotipizacija pa tudi omeji pogled in zatemni realno sliko. Tako obstajajo številni stereotipi o islamskih navadah in na sploh življenju, med njimi je najbolj izpostavljen položaj in vloga žensk v muslimanski družbi. Zahod si je sam ustvaril svojo sliko in razlago o tem, kako živijo muslimanke, ne vedoč o tem, kakšna so dejanska pravila in pravice. Predstavljajo si ženske kot zatirana bitja, popolnoma podrejena moškemu. Nekateri celo menijo, da je islam sovražnik žensk, da jih je ponižal in privedel v stanje vsesplošne zaostalosti. V vsakem primeru je potrebno poudariti, da se ta dva sveta popolnoma razlikujeta, zato je mogoče za neko osebo takšno življenje popolnoma nesprejemljivo, kot je mogoče za neko muslimanko zahodno civilizacijsko življenje nekaj čisto nenavadnega in nesprejemljivega. Potrebno je torej obojestransko razumevanje.

Ključne besede: islam, ženske, muslimanke

1 UVOD

Podoba islama je v nemuslimanskem svetu verjetno največkrat predstavljena skozi podobo muslimanske ženske in njenega položaja v družbi ter družini. Kot predmet zavračanja ali zgražanja sta v ospredje te podobe postavljena zlasti nevidnost ženske v islamski družbi in mnogoženstvo.

Podoba islamske ženske pri mnogih ljudeh povzroča začudenje. V današnji zahodni družbi ljudem ni običajno videti zakrite ženske, ženske z naglavno ruto. Zaradi različnih predsodkov, ki jih imajo nemuslimani, je podoba muslimanske ženske pridobila negativen prizvok.

Za raziskovalno nalogo smo se odločile, ker nas je zanimalo, kaj v resnici islam v obliki njihove verske knjige in šeriatskega prava zapoveduje in kaj je dejansko medijski konstrukt. Zanimalo nas je tudi, v kolikšni meri so prevladujoči stereotipi islama zakoreninjeni v naši kulturi in kako se odražajo v našem pojmovanju položaja žensk v islamu.

Namen raziskovalne naloge je torej preučiti položaj žensk-muslimank v družbi, kot ga zapoveduje religija, hkrati pa preveriti poznavanje islama in odnosa do žensk.

V raziskovalni nalogi bomo preverile naslednje **hipoteze**:

- Anketiranci menijo, da premalo poznajo islamsko kulturo.
- Večina anketirancev se zaveda, da ima predsodke do islamske kulture.
- Največji vpliv na odnos anketirancev do islamskih žensk imajo mediji.
- Večina anketirancev meni, da je ženska v islamu podrejena moškemu in nesvobodna.
- Anketiranci ne verjamejo stereotipu, da je ženska ničvredna.

Metode

Pri raziskovalni nalogi bomo uporabile naslednje metode:

- analiza virov
- metoda spraševanja –anketa

- metoda spraševanja – intervju.

2 ISLAM

Je monoteistična religija, verniki verujejo, da se je bog Alah preko nadangela Gabrijela razodel preroku Mohamedu. To razodetje je zabeleženo v Koranu, islamski sveti knjigi.

V večini islamskih kultur verniki ne potrebujejo duhovnika kot posrednika za stik z bogom, zato naj bi sveto knjigo Koran brali sami. Pomen duhovščine je manjši kot v katoliški cerkvi. Islam obsega tri glavne veje verovanja, ki si medsebojno nasprotujejo glede nasledstva Mohamedovega sporočila; to so sunitska, šiitska in haridžitska veja.

Islam velja za drugo najbolj razširjeno vero na svetu, pri kateri najhitreje narašča število vernikov. Danes se med muslimane prišteva 1,3 milijarde ljudi, kar je približno petina vsega svetovnega prebivalstva. Širitev islama izven tradicionalnega arabsko-muslimanskega kroga je posledica migracij v druge dežele.

2.1 ŠERIATSKO PRAVO

V islamski kulturi velja šeriatsko pravo, ki je njihov božji zakonik. Zasnovan je na islamski veri in Koranu kot osnovnem izvoru.

Šeriat zahteva smrtno kazen za prestop, kot je umor, šolska športna oblačila, kot so kratke hlače in trikoji, lahko ogrožajo islamske navade oblačenja; izdajanje knjig, ki veljajo za bogokletne (če obravnavajo Alaha brez spoštovanja), se lahko šteje za prestop.

3 MUSLIMANSKE ŽENSKE

V času, ko je ves svet, vse od Grčije do Rima, od Indije do Kitajske obravnaval žensko kot otroka ali celo sužnja, je islam priznaval žensko enakovredno moškemu v številnih pogledih. Kur'an navaja: *“In izmed Njegovih znamenj so naslednje: izmed vas je ustavil pare, da bi*

lahko našli mir in počitek ob njih in zaukazal je med vami ljubezen in milost. Prav zares, tukaj so znamenja za vse ki preudarjate.” [Plemeniti Kur’an 30:21]

Številne ženske v islamu so imele visok status. Prva oseba, ki je sprejela islam, je bila Hadidžah, Mohamedova žena, ki jo je srčno ljubil in spoštoval. Njegova najljubša žena po Hadidžini smrti, Ai’šah, je postala priznana učenjakinja in ena izmed pomembnejših virov literature hadisov. Številne ženske iz časa poslanika so dosegle visoke dosežke in slavo ter skozi vso islamsko zgodovino bile slavne in vplivne učenjakinje ter sodnice.

Medtem ko Zahod kritizira islam in ravnanje islama do žensk, so pravzaprav v številnih muslimanskih državah ženske na vodilnih položajih. Naj omenimo nekatere: Turčija, Bangladeš in Pakistan.

Žensko je potrebno obravnavati z vsemi pravicami. Bog jo namreč obravnava kot posameznika, ki ima pravico do lastnega premoženja, da razpolaga s svojo lastnino in z zaslužkom, da sklepa pogodbe in posluje, tudi po poroki. Ima pravico do izobraževanja. To je jasno razvidno iz nauka poslanca Mohammeda: *“Iskanje znanja je obvezno za vsakega vernika.” [Ibn Madžah]*

Ženska ima pravico do dela izven svojega doma, če sama to želi. Ima pravico dedovanja od svojega očeta, matere in moža. Zelo zanimivo je tudi omeniti, da je v islamu, z razliko od nekaterih drugih ver, ženska lahko imam (vodja skupnih molitev za skupino žensk).

Vsaka muslimanka pa ima tudi dolžnosti. Vsi zakoni in predpisi o molitvah, postu, dobroti, romanju, opravljanju dobrih del, itd. se nanašajo tudi na ženske, čeprav z manjšimi razlikami, ki imajo predvsem opraviti z žensko fiziologijo.

Pred sklenitvijo zakonske zveze ima ženska pravico do izbire svojega moža. Islamski zakon je zelo strog glede soglasja ženske za poroko. Ženin ji je dolžan dati doto, namenjeno njeni osebni uporabi. Po poroki ne prevzame moževega priimka, ampak obdrži svojega. Kot žena ima pravico do moževe podpore tudi, če je sama premožna. Prav tako ima pravico, da zaprosi za ločitev in skrbništvo do otrok. V tem primeru ne vrne dote, razen v nekaterih izjemnih okoliščinah.

Kljub dejstvu, da v različnih obdobjih in kulturah muslimanske skupnosti niso vedno sledile vsem ali mnogim zgoraj navedenim praksam, je ideal tukaj že 1400 let. Z razliko od tega skoraj vse druge večje civilizacije niso niti začele reševati teh vprašanj ali spremeniti negativno naravnost vse do 19. in 20. stoletja. Še vedno obstajajo sodobne civilizacije, ki morajo to še postoriti (Borek, 1999: 40–50).

4 EKONOMSKE PRAVICE

4.1 Možnost dedovanja

Pred islamom je dedovanje veljalo izključno le za moške sorodnike. S prihodom Korana ženske dobijo možnost dedovanja:

»Moškim pripada del zapuščine staršev in sorodnikov, pa tudi ženskam pripada del zapuščine staršev in sorodnikov. Naj bo zapuščina bogata ali skromna – moškim in ženskam vedno pripada določeni del!« (Koran, 2004: 90–4:7)

Koran pravi: *»Moški so zaščitniki žensk, ker je Bog odlikoval ene nad drugimi in ker moški vzdržujejo ženske s svojim imetjem.«* (Koran, 2004: 96 – 4:34)

Ženske pa ne porablajo za nikogar, ampak le zase in jim ni treba skrbeti za vzdrževanje družine. Ali se lahko takšno obravnavanje žensk upošteva kot pravično? Odgovor je lahko v običajnem izračunu: od celotne dediščine ženska dobi tretjino, da jo porabi zase, moški pa dobi dve tretjini, da ju porabi zase, svojo ženo in otroke. Kdo v resnici torej dobi več?

4.2 Možnost zaposlitve in premoženje

Ženske v islamu imajo možnost, da ne delajo. Odgovornost za vzdrževanje žensk pada na ramena očetov in bratov v primeru, da se ženska ne poroči. V primeru poroke pa to odgovornost prevzame njene mož in sin. Prav tako je to tudi dolžnost njenih sorodnikov in države. Ženska je torej popolnoma upravičena do tega, da ne dela, vendar pa ima istočasno tudi pravico do zaposlitve. Nikjer ne obstaja noben tekst, niti v Koranu niti v hadisih, ki bi preprečil ženskam možnost zaposlitve, vse dokler služba ni nezakonita, vse dokler ženska ohranja svoj kodeks oblačenja – ne more sprejeti služb, kjer razkazuje svoje dele telesa (npr. delo manekenke). Mnogo služb je prepovedanih, tako za ženske kot

za moške: npr. točenje alkoholnih pijač. Islam predvsem spodbuja ženske, da prevzemajo službe, ki so potrebne za muslimansko družbo kot npr. ginekologinja, medicinska sestra, učiteljica.

Ženino premoženje in dohodki v primeru, da je zaposlena, so pod njenim popolnim nadzorom. Ne glede na to, kako bogata je morda žena, ona ni dolžna dajati svojega denarja za družino razen, če se ona prostovoljno odloči za to. Možu je brez dovoljenja žene prepovedano posegati v njeno premoženje. Ta pravica daje ženskam v islamu veliko stopnjo individualnosti (Sajjad, 1983).

4.3 Prepoved začasne poroke in dedovanja žensk

V želji, da okrepi moralo in povzdigne položaj žensk, poleg vseh drugih navedenih pravic, islam prepove moškim dajanje svojih žena drugim za začasno uživanje. Prav tako pa islam tudi prepove začasno poroko, ki se je izvajala predvsem v Medini. O prepovedi dedovanja žensk pa Koran pravi tako: *»O, verniki! Ni vam dovoljeno podedovati žene kot stvari, proti njihovi volji.«* (Koran, 2004: 92, 4:19)

5 PREDPISANE DOLŽNOSTI ŽENSK

5.1 Vloga žene

V islamu je žena odgovorna za skrb doma in družine. Ženska ima pravico izražati svoje mnenje in predloge v zvezi z vsemi zadevami v družini. Pomembna vloga je tudi, da ženska priznava moža kot osebo, ki je odgovorna za vodenje družinskih zadev, zato mu je zaradi tega vdana in ponižna, četudi se njej njegova sodba ne zdi sprejemljiva; to velja zgolj v tistih primerih, ko njegova sodba ne presega meja oziroma zakonov, predpisanih v islamu. To je smisel poslušnosti in vdanosti v okviru zakonske zveze v islamu, kar pa ne pomeni, da je ženska podrejena moškemu.

Mohammed je rekel: *»Najboljša žena je tista, da ko jo pogledaš ti prinese veselje, ko ji nekaj zapoveš, te ona posluša in da ti ne nasprotuje v tistih stvareh, ki jih preziraš v zvezi z njo in svojega premoženja.«* (Lemu, 1978: 18)

Menimo, da vloga žene v družinskem okolju je zelo pomembna, nosi odgovornost za srečo svojega moža in pa tudi za telesni ter duhovni razvoj njenih otrok. Prizadeva si ustvariti njihov dom, kot kraj varnosti in miru. To in tudi njena zgodnja vzgoja otrok imajo trajne učinke na obnašanje in držo otrok v naslednjih generacijah, ko ti dosežejo puberteto in nato zrelo obdobje.

5.2 Vloga matere in njen status

Poleg vloge žene imajo ženske v islamu tudi zelo pomembno vlogo matere. Status in pomembnost staršev sta v islamu zelo visoka. Koran pravi: *»Tvoj Gospod ukazuje, da se klanjajte le njemu in da bodite dobri do staršev. Če eden od njiju ali oba dočakata starost pri tebi, ne bodi nepotrpežljiv in ne povzdiguje glasu, temveč ju nadvse spoštljivo ogovarjaj!«* (Koran, 2004: 296– 17:23)

»Bodi pozoren in ponižen pred njima! Reci: »O, Gospod, usmili se ju! Ko sem bil otrok, sta me negovala!«« (Koran, 2004: 296, 17:24)

»Za človeka smo odločili, naj bo poslušen svojim staršem. Materino zdravje je trpelo med nosečnostjo, potem pa je še dve leti dojila. Bodi hvaležen meni in svojim staršem! Vsi se bodo vrnili k meni.« (Koran, 2004: 424– 31:14)

Vse matere imajo posledično velik občutek varnosti in topline. Močni in trdi odnosi med materami in njihovimi otroci ter globoko spoštovanje, ki jo ga moški v islamu izkazujejo materam, velikokrat preseneča zahodno civilizacijo.

5.3 Zakrivanje

Težko je zgrešiti muslimanko zaradi njenega zakrivanja telesa in obraza. Zakrivanje oziroma natančneje naglavna ruta, kar na zahodu smatrajo kot največji simbol zatiranja in suženjstva žensk.

Muslimanska ruta je najvidnejši simbol ženske religiozne identitete in kulturne pripadnosti. Za pomemben del ženske populacije je nekaj popolnoma običajnega in vsakdanjega. Nosijo

jo iz navade, zaradi spoštovanja tradicije ali normativnih prisil, ker naj bi z zakrivanjem prikrivale svoje obline in se s tem počutile obvarovane pred različnimi moškimi pogledi.

Naglavna ruta simbolizira samospoštovanje žensk in družbeni status. Zakrivanje je preprosto znak spodobnosti z namenom zaščititi ženske.

Ženska v islamu ima pravico, da obleče karkoli si želi v prisotnosti svojega moža, otrok, ožjega kroga družinskih sorodnikov, žensk in svojih prijateljic in svojimi prijateljicami. Ko pa ženska gre ven iz hiše ali pa, če so v prisotnosti drugi moški, drugi sorodniki, je od ženske pričakovano, da njena obleka pokriva vse dele telesa od glave do pete in da njena obleka ne razkazuje njene oblike oziroma figure telesa. Torej ni pomembno le zakrivanje las ampak tudi celotnega telesa. Velikokrat je v zahodnih civilizacijah značilno, da obleka izraža in poudarja obliko telesa, medtem ko je v islamu pomembno, da se ti deli telesa zakrivajo. Koran pravi, da je zakrivanje potrebno za spodobnost, toda zakaj je spodobnost sploh pomembna? Koran pravi: *»O, glasnik vere! Reci svojim ženam, svojim hčeram in ženam vernikom, naj se dostojno oblačijo. Tako bodo lahko prepoznane, nihče pa jih ne bo nadlegoval. Gospod pa odpušča in je milosten!«* (Koran, 2004: 438 – 33:59)

Koran spodbuja vernike, ne le ženske, ampak tudi moške, naj povesijo pogled in čuvajo svojo spodobnost ter poziva ženske, da se zakrijejo: *»Reci vernikom, naj hodijo s spuščnim pogledom in naj pazijo na svoje sramne dele.«* (Koran, 2004: 365 – 24:30)

V Koranu je predpisano, da morajo biti ženske »nevidne« ter se ne smejo izpostavljati v družbi. Ne navaja pa posebno določenega načina zakrivanja žensk (ruta), kot je to danes v praksi.

»Vernicam reci, naj hodijo s puščnim pogledom in naj pazijo na svoje sramne dele. Naj ne dovolijo, da bi se videlo kaj od njihovega okrasja – razen tega, kar je tako in tako zunaj. Tančice naj imajo čez prsi, svojega okrasja pa naj ne kažejo naokrog!

Kazati ga smejo le svojim možem, svojim sinovom, sinovom svojih mož, svojim bratom, sinovom svojih bratov, sinovom svojih sester, svojim prijateljicam, svojim služabnicam, moškim, ki ne potrebujejo ženske, in otrokom, ki še ne vedo, kje ima žena sramni del.« (Koran, 2004: 365 – 24:31)

5.3.1 POKRIVANJE IN VRSTE POKRIVAL

Koran skromno oblačenje – se pravi oblačenje, ki zakriva čim več izpostavljenih delov telesa, zapoveduje tako moškim kot ženskam, hkrati pa priporoča ženskam, da si pokrijejo zadnjice, moškim pa zapoveduje, naj umikajo pogled od žensk in ne mislijo grešno, saj bo tako bolje zanje.

V Koranu – sveti knjigi islama, obstajata le dve referenci, ki se ukvarjata posebej z ženskimi oblačili, kar je privedlo do različnih interpretacij. Znano je, da so žene preroka Mohameda hodile okoli zakrite, a Koran izrecno navaja, da se morajo žene preroka obnašati drugače od ostalih žensk. Mohamed naj bi tako s prekrivnimi oblačili ustvaril simbolno distanco med svojimi ženami in množično skupnostjo, ki je živela praktično na pragu njihovega doma, ter jih tako zavaroval pred morebitnimi napadi. Termin 'darabat al-hidžab' – obleči tančico, pa naj bi se celo uporabljal sinonimno s 'postati žena preroka Mohameda'. Med Mohamedovim življenjem se naj sicer ne bi popolnoma zakrivala nobena ženska, ki ni bila njegova žena.

5.3.1.1 Hidžab

Hidžab je tradicionalno pokrivalo za glavo, ki ga nosijo pripadnice islamske vere oz. muslimanske ženske. Beseda se lahko nanaša tudi na skromen slog oblačenja pri muslimanih na splošno, ki ga večina islamskih pravnih sistemov določa kot oblačilo, ki pokriva vse razen obraza in rok v javnosti.

V Koranu se za naglavno ruto ali tančico uporabljata besedi kimar in jilbab. Pojem hidžab tako označuje skromnost, zasebnost in moralnost in ima celo metafizičen pomen, kot tančica, ki ločuje človeka oz. svet od Boga.

Zakrivanje obraza s tančico je praksa, ki je danes najtesneje povezana z islamom. Vendar ne izvira iz te religije – zakrivanje obraza so namreč prakticirale že predislamske kulture na

bližnjem vzhodu, muslimani pa naj bi to prakso prevzeli, da bi se bolje prilagodili življenju v teh družbah.

“Zakaj morajo muslimanke pokrivati svoje glave?”

To vprašanje postavljajo tako muslimani kot nemuslimani. Za mnoge muslimanke je to prava preizkušnja njihove iskrenosti do islama.

Odgovor na to vprašanje je zelo preprost – muslimanske ženske nosijo HIDŽAB (pokrivajo glave in telo), ker jim je tako zaukazal Alah.

“O poslanec, reci svojim ženam in hčerkam in vernim ženskam, naj okoli sebe povlečejo njihova zunanja oblačila (kadar gredo ven ali ko so prisotni moški). To je bolje, saj bodo tako prepoznane (kot muslimanke) in nihče jih ne bo nadlegoval ...” [Plemeniti Kur’an 33:59]

Drugi, sekundarni razlog vključuje zahtevo po skromnosti za može in žene. Vsi so tako cenjeni glede na svojo inteligenco in spretnosti, ne glede na videz in spol. Iranska šolarka je rekla “Želimo prisiliti moške, da nas prenehajo obravnavati kot spolne objekte, kot so to vedno počeli. Hočemo, da ignorirajo naš videz in, da jih privlači naša osebnost in um. Hočemo, da nas jemljejo resno in nas obravnavajo kot enakovredne, in nas ne lovijo naokoli zaradi naših teles in fizičnega videza.”

Muslimanka, ki si pokrije svojo glavo, izraža svojo identiteto. Vsakdo, ki jo opazi, bo vedel, da je muslimanka. Mnoge muslimanke, ki so pokrite, so polne dostojanstva in samozavesti; in so zadovoljne, da so prepoznane kot muslimanke. Kot čista, skromna ženska si ne želi, da bi se njen spol vrednotil skozi moške oči. Ženska, ki se pokrije, skriva svojo seksualnost in dovoljuje svoji notranji ženstvenosti, da prodre navzven.

5.3.1.1.1 Pogoji hidžaba

Islam nima postavljenega fiksnega standarda o stilu obleke, ki jo morajo muslimani nositi. Toda nekateri pogoji morajo biti izpolnjeni. Prvi pogoj opredeljuje **dele telesa, ki morajo biti pokriti**. Islam ima dva vira za vodenje in zakone: prvi je Kur’an, Alahova razodeta beseda, in

drugi hadis ali nauki poslanika Mohameda (mir in blagoslov z njim), ki ga je Alah izbral kot vzornika človeštvu. V nadaljevanju sledi nauk poslanika:

“Aiša’ pripoveduje, da je Asma, Abu Bakrova hčerka, prišla k Allahovem poslancu (mir in blagoslov z njim) v tankih oblačilih. Približal se ji je in rekel: ‘O Asma! Ko dekle doseže čas v katerem se začne njen mesečni ciklus, ni primerno, da je njeno telo odkrito, razen tega in tega dela. Pokazal je na obraz in roke.” [Abu Dawud]

Drugi pogoj je **ohlapnost** oblačil. Obleke morajo biti tako ohlapne, da ne opisujejo oblike ženskega telesa. Eden izmed zaželenih načinov pokrivanja oblike telesa, je nošenje plašča po vrhu navadnih oblačil. Toda, če so obleke dovolj ohlapne, nošenje plašča ni potrebno.

Tretji pogoj je **debelina**. Obleka mora tako debela, da ne razkriva barve kože in ne oblike telesa. Poslanec Muhammed (mir in blagoslov z njim) je rekel, da bodo v zadnjih generacijah Umme obstajale “ženske, ki bodo oblečene vendar nage in na vrhu njihovih glav bo, (nekaj podobnega) kamelji grbi. Pošlji prekletstvo nad njih, saj zares so preklete.” [Muslim]

Še en pogoj je, da je obleka na splošno **spodobnega videza**. Obleka ne sme privlačiti moške pozornosti. Ne sme biti svetleča in bleščeča tako, da vsakdo opazi obleko in žensko. V nadaljevanju so še drugi pogoji:

- **Ženske se ne smejo oblačiti kot moški.**

“Ibn Abbas navaja: ‘Poslanec (mir in blagoslov z njim) je preklel može, ki izgledajo kot ženske in ženske, ki izgledajo kot moški.’” [Bukhari]

- **Ženske se ne smejo oblačiti v podobna oblačila kot neverniki.**

Oblučila morajo biti **skromna**, ne pretirano razkošna in prav tako ne pretirano oguljena z namenom, da bi drugim zbujała občutek občudovanja ali sočustvovanja.

Velikokrat pozabljeno na dejstvo, da je sodobna zahodna obleka novo odkritje. Če pogledamo obleke žensk iz nedavnih sedemdeset let, lahko opazimo njihovo podobnost hidžabu. Teh aktivnih in delovnih žensk Zahoda, njihove dolge, polne obleke in različne vrste

naglavnih pokrival niso ovirale. Muslimanke, ki nosijo hidžab, ne pojmujejo pokrivanje kot nepraktično, saj jih ne ovira pri aktivnostih v različnih okoliščinah.

Hidžab ni zgolj obleka, ki pokriva telo, temveč, kar je še pomembnejše, je obnašanje, govor in zunanja podoba v javnosti. Obleka je le en vidik tega.

Pravila se prav tako nanašajo na moška oblačila, z edino razliko v stopnji pokrivanja. Skromnost jim narekuje, da je predel od popka do kolen pokrit pred vsemi drugimi, razen pred svojimi ženami. Moške obleke ne smejo biti podobne ženskim in prav tako ne smejo biti tesne in provokativne. Musliman se mora oblačiti tako, da izraža svojo osebnost. Moškim ni dovoljeno, da nosijo zlato in svilo, ženskam pa je to dovoljeno.

Za oba, moškega in žensko, pogoji oblačenja niso mišljeni kot omejevanje, temveč način, s katerim bo družba lahko delovala na spodobno, v okviru zapovedi religije.

5.3.1.2 Nikab

Nikab je tančica za obraz, ki prekrije celoten obraz razen oči. Po navadi se čez nikab nosi tudi ruta, ki pokriva celotno telo. Večkrat je simbol spolne represije in religijskega konservatizma.

Muslimanska ženska, ki živi v Sloveniji, o nošnji nikaba pove

"To, da nosim nikab, ki zakriva moje celo telo, ne pomeni, da se ne počutim ženska. Tudi povsem zakrita sem lahko lepa in za svojo lepoto tudi skrbim. Zaradi sebe, ker želim ostati ohranjena, pa tudi zaradi moža. Vendar želim to svojo lepoto kazati le svojim domačim. Ko grem ven, nočem, da me drugi ocenjujejo. Ne želim, da se moške oči pasejo na meni. Pogosto si čez oči nadanem gusto mrežo, ki preprečuje očesni stik."

5.3.1.3 Burka

Burka je najbolj konservativna izmed vseh islamskih tančic. Je muslimansko žensko oblačilo, ki telo pokriva od glave do tal. Mreža na ravni oči omogoča ženski, da gleda, vendar hkrati njenega obraza ni mogoče prepoznati.

5.3.1.4 Čador

Čador je zunanje oblačilo nekaterih muslimanskih in hindujskih žensk. Je sestavni del prakse oblačenja po pravilih hidžaba in izhaja iz Irana. Čador pokriva žensko od glave do prstov na nogah, odkrite so lahko le roke in del ali ves obraz.

6 ODNOS MED MOŠKIM IN ŽENSKO

6.1 Poroka in zakonska zveza

Bog je ustvaril moškega in žensko, da si skupaj delata družbo in živita mirno ter spokojno življenje:

»Še en njegov dokaz je ta, da za vas, iz vaše vrste, ustvarja ženske, da se umirate ob njih, in da je v vaša srca vsadil dobroto in medsebojno naklonjenost. To je zares poduk za tiste, ki razmišljajo.« (Koran, 2004, str. 418 – 30:21)

V islamu se zakonska zveza smatra kot zelo pomemben korak v človekovem življenju. Poroka oziroma zakonska zveza je verska dolžnost in s tem tudi moralna zaščita ter nekaj pomembnega in nujnega za družbo. Spolni odnosi zunaj zakona so strogo prepovedani in po islamskih predpisih tudi strogo kaznovani. S tem naj bi partnerji prevzeli odgovornost za stabilno bivanje v družbi. Medosebni odnosi naj ne bi bili nekaj, kar bi bilo začasno in prehodno, ampak naj bi bili stalni. Iz prehodnih odnosov bi namreč sledile posledice, ki bi bile škodljive za družbo, a zakon pomeni nekaj resnega, z obeh strani partnerjev.

Del muslimanske tradicije je, da moški prosijo njene starše ali skrbnike za odobritev njune poroke. Vdova ali pa ločenka imata pravico, da se poročita s komer koli si želita, saj se ju obravnava kot osebi, ki sta dovolj zreli in izkušeni.

Mohamed obravnava zakonsko zvezo kot polovico vere vsakega muslimana, saj ga ščiti pred promiskuiteto, prešuštvom, homoseksualnostjo itd., v končni fazi to pripelje do izgube

premoženja, razpada družine, obrekovanja, prepиров in celo umorov. Drugo polovico vere pa lahko dosežeš s pobožnostjo (taqwa¹).

Koran uči muslimanske može, naj bodo do svojih žena prijazni celo takrat, ko so se čustva ohladila ali celo postala njej sovražna: *»Bodite prijazni z njimi! Če do njih čutite gnus, vam je morda Bog prav s tem, kar sovražite, naklonil velik blagoslov.«* (Koran, 2004, str. 92 – 4:19)

6.2 Poročno darilo

Bistveni del pri sklenitvi zakonske zveze je *mehr* oziroma poročno darilo, ki ga da ženin njegovi bodoči ženi. O tem, kaj bo poročno darilo, pa odloča ženska. Običajno je to v obliki denarja, ki je samo za njeno uporabo. Tako je žena s tem delno priskrbljena. To darilo je njena lastnina in nihče drug ne more razpolagati z njim. Mož nima pravice do ženinega premoženja, razen če to s svobodno voljo določi ona:

»Iz srca izročite ženam poročna darila. Če vam po svoji volji ponudijo kaj od tega, sprejmite in uživajte.« (Koran, 2004, str. 89 – 4:4)

6.3 Poligamija

Pogosti stereotip glede poligamije je vprašanje mnogoženstva. Poligamija je zelo stara praksa, ki jo zasledimo v številnih človeških družbah. Koran je dovolil poligamijo, toda ne brez omejitve: *»Če vas je strah, da ne boste pravični do osirotelih deklet, se poročite, a le s tistimi, ki so vam dovoljene – z dvema, tremi, štirimi. Če pa se bojite, da ne boste mogli biti vsem enako naklonjeni, se poročite le z eno ali pa s tistimi, ki jih imate v lasti. Tako se boste najlažje obvarovali nepravičnosti.«* (Koran, 2004, str. 89 – 4:3)

Koran omejuje število žena na štiri, pod strogimi pogoji, da moški z vsemi ženami ravna enakopravno in pravično. Napačno je razumevanje, da Koran poziva vernike k poligamiji ali celo, da je poligamija zapovedana. Poligamije ne spodbuja, ampak jo dovoljuje le v posebnih

¹ Biti pobožen oziroma imeti taqwa, omogoča osebi, da se nenehno zaveda božje prisotnosti in njegovih atributov, da se nenehno zaveda odgovornosti, ki jih ima do boga ter zavedanje, da ga je bog ustvaril in da je njegov suženj. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Taqwa>)

pogojih. Kdaj je torej poligamija dovoljena? Poligamija je dovoljena v določenem času in kraju ter zaradi določenih socialnih in moralnih razlogov. Koran jasno pravi, da vprašanja poligamije ne moremo gledati ločeno od odgovornosti do sirot in vdov. Ker je islam univerzalna vera, primerna za vse družbene kontekste, ne moremo spregledati teh odgovornosti.

Poligamija je dovoljena le moškim, ki zadovoljujejo fizične, moralne in socialne pogoje. Je obojestranski sporazum. Nihče ne more prisiliti ženske, da se poroči z že poročenim moškim. Poleg tega ima žena pravico izjaviti, da se njen mož ne sme poročiti z drugo ženo. Da se nekdo poroči s še eno žensko, tudi če se prva s tem ne strinja, je kršitev zakona. V Bosni in Hercegovini šariatska sodišča zahtevajo od ženina, da utemelji upravičenost do poligamije tako, da navede vse pomembne vzroke zanjo. Podobno tudi v južni Srbiji šariatska sodišča ne odobravajo poligamije, če ženin ne utemelji vzrokov. Poleg tega se od njega zahteva, da prinese potrdilo o svojem premoženjskem stanju, po katerem lahko ugotovijo, ali je mož v stanju, da vzdržuje obe ženi. Sodišča tudi zahtevajo privolitev prve žene.

Ker je nemogoče biti povsem pravičen in ravnati popolnoma enakopravno do vseh žena, Koran apelira na moške, da o poligamiji dobro premislijo; to lahko tudi razumemo kot apel k monogamiji.

»Ne morete popolnoma enako ravnati z vsako od svojih žena, čeprav bi to srčno želeli. Vendar ne bodite tako zelo pristranski, da bi katera ostala prepuščena brezupno.« (Koran, 2004, str. 111 – 4:129)

Koran je dovolil poligamijo predvsem zaradi socialnih razlogov. V času prihoda islama je bilo več žensk kot moških; razlog so bile številne vojne, ki jih je vodila islamska skupnost, kjer so umirali moški. V takih situacijah naj bi bilo v interesu družbe in tudi žensk samih, da so postale žene mož, ki so že imeli žene, namesto da bi preostanek življenja preživele same, prikrajšane za zakon, ljubezen, materialno varnost in materinstvo. Drugi vzrok, ki je vplival to, je pa naravni prirastek, saj je bilo veliko žensk, ki so sprejele islam. Pomembno je omeniti tudi to, da je islam prepovedal ženskam poroko z nemuslimani:

»Ne ženite se z malikovalkami, razen če sprejmejo vero. Sužnja vernica je boljša od malikovalke, čeprav vam je ta všeč. Ne poročajte vernic z malikovalci, razen če sprejmejo

vero. Suženj vernik je boljši od malikovalca, čeprav vam je ta všeč.« (Koran, 2004, str. 47 – 2:221)

Odnos med partnerjema različnih vereizpovedi in življenjskih filozofij lahko vodi do znatnih težav, kot je npr. vprašanje verske vzgoje otrok, pa tudi načina življenja. Mož, ki ni musliman, lahko omejuje ženine verske običaje. V islamu velja pravilo, da bodo otroci sledili in vzgojeni v očetovi veri – s tem, če se musliman poroči z nemuslimanko, bodo otroci vzgojeni kot nemuslimani (Ahsan, 1969).

6.4 Razveza

V islamu je poroka sveta zveza, ki naj ne bi bila prekinjena, razen v primeru tehtnih razlogov. Parom se svetuje, da naj preizkusijo vse možne načine za rešitev zakona, kadar je ta v nevarnosti. K razvezi naj bi se zatekli le takrat, ko res ni druge rešitve. Če strnemo, islam sicer priznava razvezo, vendar jo na vse možne načine skuša preprečiti. Islam obema partnerjema daje pravico do ločitve.

Če se mož razveže od žene, ne more vzeti nazaj nobenih poročnih daril, ki ji je dal. Koran to še posebej prepoveduje: *»Če želite zapustiti eno ženo in se poročiti z drugo, ne zahtevajte od prve svojih poročnih daril, čeprav so bila bogata.*« (Koran, 2004, str. 93 – 4:20) Koran uči muslimane, naj ne zahtevajo od svoje žene poročnih daril, razen v primeru, ko žena konča zakon: *»Možje ne smete jemati ženam svojih daril, razen če se oba bojita, da bi se pregrešila nad Božjimi predpisi. Tedaj ni greh, če se žena odkupi*« (Koran, 2004, str. 48 – 2:229)

Ženska ima pravico, da zahteva zakonsko razvezo, če je mož zapusti brez razloga, če mož ne opravlja svojih zakonskih obveznosti, če je mož krut do nje ali pa jo zlorablja in žali itd. V teh primerih islamsko sodišče razreši zakon. Torej ima ženska pravico, da konča zakon ali pa vloži tožbo za ločitev (Abu Laylah, 2005).

6.5 DEDIŠČINA

V nadaljevanju bomo predstavile, kaj določa islamski zakon glede dediščine: vsaki deklici siroti je treba dati del premoženja njenega očeta, enak polovici deleža moškega otroka, in polovico dediščine, če ni sinov (preostalo se porazdeli med vdovo, prednike in brate). Vdova prejme četrtno zapuščine svojega moža, če ta ni imel potomcev, in osmino v nasprotnem primeru. Prednikom, če jih je preminuli imel, zakon dodeljuje enake deleže, in sicer tretjino očetu in tretjino materi, če umrli nima sinov, sicer pa vsakemu šestino.

Da bi lahko ocenili, koliko je bila takšna razdelitev pravična v takratni družbi, v kateri je bila zasnovana, moramo opozoriti na to, da Koran nalaga možu, da mora v celoti skrbeti za svojo ženo in njene otroke, ne glede na lastno revščino in ženino premoženje; poleg tega daje poročenim ženskam pravico do neodvisnega upravljanja z osebnim premoženjem (doto, vdovščino, dediščino).

Iz tega sledi, da je moral zakonodajalec predvideti za vsakega sina ne le vzdrževanje, ampak v danem primeru tudi vzdrževanje njegove žene in njenih otrok, medtem ko je vsaka hčerka lahko pričakovala sredstva za preživljanje, ki sta ji jih bila mož in kasneje sin po zakonu dolžna dati. V nobenem primeru ni bila dolžna skrbeti za druge potrebe razen dveh; da bi bila prikrajšana še za to, bi bila potrebna vrsta nesreč, z drugimi besedami, morala bi jo zadeti taka nesreča, da bi bila obenem vdova, sirota in bi bila brez sina ali brata, ki bi jo sprejel ... v takem primeru bi morala dobiti polovico dediščine, četrtno dediščine po možu in vdovščino, ki je bila izplačana ob njeni poroki. Ta določila so v času, ko je bil oznanjen Koran, pomenila najbolj »femenistično« zakonodajo civiliziranega sveta, vendar pa je bila (in še vedno je) za enotno pleme prava tempirana bomba.

Meščanom v mestih, katerih premoženje sestavljajo bale blaga ali vreče denarja, ni mogoče dati vsakemu sinu in vsaki hčerki dela očetovega, sinovega ali moževega premoženja, ki ga verski zakon izrecno določa, vendar pa se zaradi tega zakona velika islamska meščanska premoženja redkeje in teže ohranjajo kot velika krščanska premoženja.

Pri nomadih je prav tako mogoče po enakih merilih razdeliti kamele, ovce in koze, vendar ni odveč, če si zamislimo posledice take razdelitve. Predstavljajmo si beduina, ki umre pred svojo materjo in zapusti dvema sinovoma, trem hčerkam in vdovi zapuščino, ki jo sestavlja osemindvajset ovc. Po verskih zakonih jih vdova dobi šest, mati osem, po pet vsaka od hčera in deset oba sinova, kar je – za ljudi, ki znajo šteti – devetinštirideset ovc.

Dejansko, razen če pride do spora (kar je redko), se čreda ne razdeli. Babica bi zelo slabo oz. težko živela sama s s svojimi osmimi ovcmi, vdova (najpogosteje mati otrok ali nekaterih med njimi) bi bila s šestimi ovcmi, ki ji pripadajo, še na slabšem. Vsekakor bi se mati, babica in sestre bale živeti same in bi čutile potrebo po zaščiti moškega, ki je njihov brat, sin ali vnuk.

Če dedovanja ni, z zaupanjem pričakujejo, da bodo z njim razdelile skromne skupne dobrine – in nekaj se nikakor ni bilo moč izmakniti temu pričakovanju. Tako lahko vidimo, kako najstarejši sin vse uredi, natanko tako, kot je to počel njegov oče, ne da bi bilo od zunaj videti kakršno koli spremembo glede premoženja. Vendar pa vsak od njih ve, kaj pripada temu ali onemu ...

Pri poljedelcih pa se vse spremeni, ker ne gre več za delitev živine, kovancev ali blaga... kmet, ki ob smrti zapusti osemdeset hektarjev zemlje, ki jih je treba razdeliti med omenjenih sedem dedičev, mora ločiti od svoje zemlje dvajset hektarjev, ki pripadajo hčerkam ali ženi.

Hčerke pa se lahko poročijo z moškim iz drugega rodu, iz drugega feraka, iz druge vasi; njihovi otroci bodo tako tujci in ti tujci bodo nekega dne postal lastniki zemlje njihovega deda po materini strani, ki tako ne bodo več last ljudi z istim priimkom.

V primeru magrebskih kmetov verski zakon spodkopavajo družbo, ki v celoti temelji na enotnosti ozemlja in na nesprejemljivem dejstvu, da bi se moški, ki nosi drugačen priimek, tam lahko nastanil, ne da bi ga prej sprejeli >kot brata<. Grob prednika z imenom rodu je namreč skoraj vedno tam, na najvišjem ali osrednjem delu, da simbolizira pripadnost zemlje rodu.

>če bi lahko ukazal človeškemu bitju, naj pade na kolena pred kom drugim, bi bila to ženska pred moškim.< Te prerokove besede odlično ponazarjajo starodavno držo islamske ženske

(Delcambre, 1994: 168).

7 VSAKODNEVNO ŽIVLJENJE V DRUŽINI IN DRUŽBI

Najpogosteje rojstvo deklice matere ni navdalo z enako radostjo, kot rojstvo dečka. Če ženske, ki so ji pomagale spraviti otroka na svet, niso začele kričati od veselja in hvaliti Alaha takoj, ko se je otrok prikazal, ampak so se omejile na zaupno šepetanje, je bilo že iz samega začetka in vedenja mogoče sklepati, da je rodila deklico in ne dečka, še preden so ji to povedali ali ji novorojenčka pokazali (Delcambre, 1994: 171).

In to v vseh okoljih, od beduinov do kmetov, pri nižjih, srednjih in višjih slojih v mestih in celo na dvoru. Tudi pri bogatih prihod deklice ni bil povod za razsipna slavlja, tako kot je bil prihod dečka. Razlog za to ni bilo samo dejstvo, da so bile od otroštva naprej ženske odrinjene od javnega življenja, ampak negotovi časi, v katerih je sin, drugače kot hčerke, lahko prispeval k preživetju družine, kar pri beduinih pomeni, da jo je branil pred sovražnikom. Pri tem moramo upoštevati, da to ni značilno za ves islam, temveč le za območje Indije. Poleg tega je hčerka ob poroki svojo družino zapustila in začela živeti z moževo družino, ki jo je pomagala krepiti s sinovi, ki jih je rodila. Pri beduinih iz predislamskega časa se je celo dogajalo, da so deklice ob rojstvu žive zakopali v puščavski pesek, kar Koran strogo prepoveduje, graja pa tudi očete, ki za to krivijo usodo in katerih obraz se ob rojstvu deklice zmrača.

Otrokovo ime izberejo starši. Imena Prerokovih družinskih članov kot Amina, Hadidža, Ajša, Zajnab, Fatima, Um Kalsum, Nafisa, Rukaja so med najbolj tipičnimi imeni deklic v vseh islamskih deželah. Vendar je, tako kot povsod, izbira imen pod vplivom mode, družinske tradicije ter krajevnih in družbenih dejavnikov. Bodisi takoj po rojstvu bodisi, v nekaterih okoljih, sedem dni kasneje pride k staršem verski zdravnik, ki zašepeta v otrokovo uho izbrano ime in poziva k molitvi, s čimer je otrok sprejet v skupnost vernikov, po vraževernih verovanjih pa naj bi bil tudi zaščiten pred zlimi duhovi, ki mu bi lahko škodili. Suna tudi svetuje, naj ji sedmi dan po rojstvu ostrižejo lase in njej v čast žrtvujejo žival. Tudi tukaj se kaže majhna vrednost, ki so jo imele deklice: v navadi je bilo, da so za dečka ubili dve kameli, za deklico je zadostovala ena ali pa žrtvovanja tudi ni bilo. V navadi je bilo, da so meso živali razdelili med revne. Poleg tega so vernikom svetovali, naj dajo miloščino v zlatu ali srebru, enakovredno teži ostriženih las. /.../

7. 1 Ženske in islam

Položaj žensk v islamu je bil velikokrat obravnavan bodisi s kritičnega stališča evropskih avtorjev bodisi kot zagovarjanje samih muslimanov. Moderna etnologija dokazuje, da zatiranje žensk, ki še zdaleč ni otožna oz. žalostna dediščina islama, vlada prav tako v krščanskih kot v muslimanskih deželah.

8 SINTEZA

Veliko se piše, še več govori, malo pa se dejansko ve o islamu.

V Koranu torej ni zaslediti nobenega znaka, da bi bila ženska manj vredna od moškega. Na žalost se to protislovje v ravnanju z ženskami v islamu vidi in sliši skoraj vsak dan. Status in položaj ženske je pogosto sorazmeren s socialnim stanjem v državi. Nižji, kot bo življenjski standard v državi, iz katere izhaja oz. biva islamska družina, manj svobode in pravic bo imela ženska. Seveda so tu tudi drugi dejavniki, a praksa kaže na določene, ki izstopajo. Glavni krivec za slab položaj ženske v islamu ni Koran oz. nauk, ki ga uči vera. Problem je v slabi razlagi vere in v interesu nekaterih, ki bi radi svojo ideologijo uresničili z napačno razlago verske literature in zavajanjem verujočih. Nekaterim zelo kočljiva tematika, ki je v Koranu in se tiče žensk, je tista o oblačenju. Moški in ženske naj bi se oblačili skromno in naj ne bi privlačevali nasprotnega spola z razkazovanjem svojega telesa. Ženske naj bi imele pokrito glavo, roke in noge. Ponekod je celo nastal običaj, da imajo ženske v javnosti pokrit tudi obraz, čeprav v islamskih svetih knjigah o tem ni določenih pravil. Zelo pomembno je tudi pravilo, da se ženske ne smejo svobodno sestajati z moškimi.

Govoriti o islamu in o položaju ženske v njem je zelo težko predvsem zaradi tega, ker ima naša družba drugačna merila in drugačno miselnost, kot jo ima bližnjevzhodna. Za primerjavo bi lahko vzeli pogled povprečne Evropejke oz. kristjanke ob srečanju z muslimanko.

9 EMPIRIČNI DEL

V tem poglavju bomo opredelile metodologijo, kjer bomo govorile o anketi, prikazale bomo njeno analizo s pomočjo grafov in tabel, kar bo pripomoglo k boljši analizi mnenja anketirancev. Opisale smo tudi sestavo ankete, torej, opredelile bomo število vprašanj in tip (zaprti, odprti in polodprti) vprašanj.

9.1 METODOLOGIJA

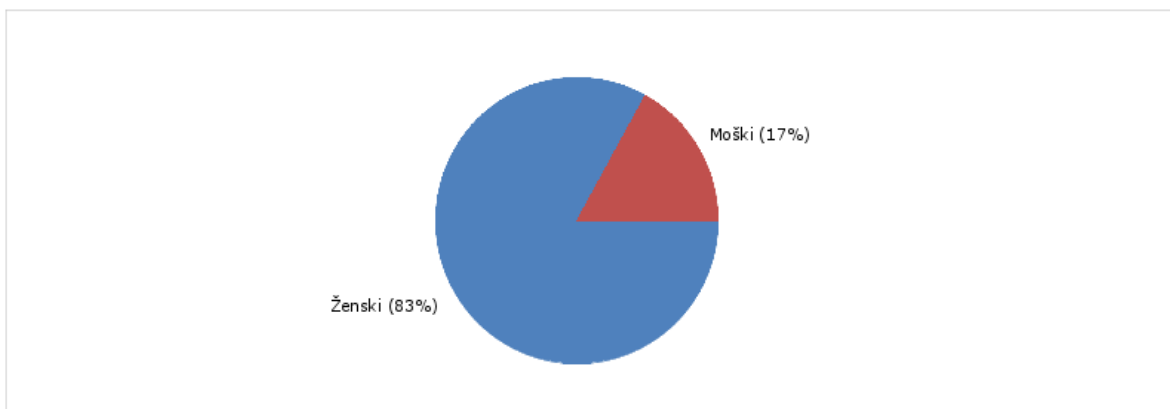
Anketo smo oblikovale na spletu in jo s pomočjo ravnatelja poslale anketirancem. Naša anketa je vsebovala 9 vprašanj. 4 vprašanja so bila odprtega tipa, torej so anketiranci svobodno zapisali svoj odgovor. Z zanimanjem smo prebirale njihove odgovore, saj so bili nekateri podobni našim, drugi pa so se močno razlikovali od naših. Opazi se, da je mnogo ljudi podleglo stereotipom o islamski kulturi in položaju žensk v njej, kar je bil tudi razlog, da smo se lotile raziskovalne naloge na to temo. Ostala vprašanja so bila zaprtega tipa, torej so anketiranci izbrali enega izmed odgovorov, ki smo jih formirale z vidika pričakovanosti in primernosti.

Anketo smo začele izvajale od 2. 2 do 18. 2. Dobile smo veliko odgovorov ljudi iz različnih starostih skupin, prevladovali pa so učenci osnovnih šol. S pomočjo teh odgovorov smo pripravile nadaljne analize, ki prikazujejo pogled vprašanih na položaj žensk v islamu. Zanimivo se nam je zdelo, kako je večina seznanjena s tem, da se muslimanke pokrivajo

zaradi zvestobe svoji veri, presenetilo nas je tudi, da dokaj veliko vedo o tej tematiki. Anketo je v celoti ustrezno rešilo 322 oseb.

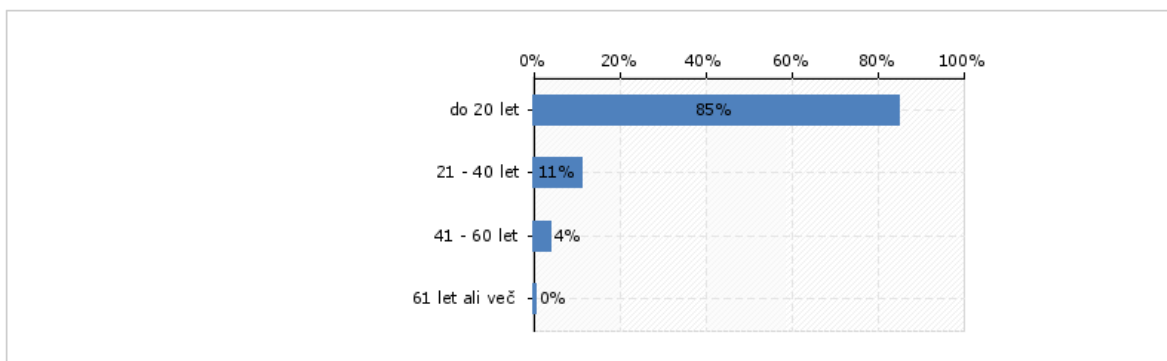
9.2 OPREDELITEV VZORCA

Naša analiza se začne s tortnim diagramom, ki predstavlja, koliko oseb moškega spola je v primerjavi z ženskami rešilo naš vprašalnik. Anketa je pokazala, da so reševale predvsem osebe ženskega spola, saj s 83 % močno prevladujejo.

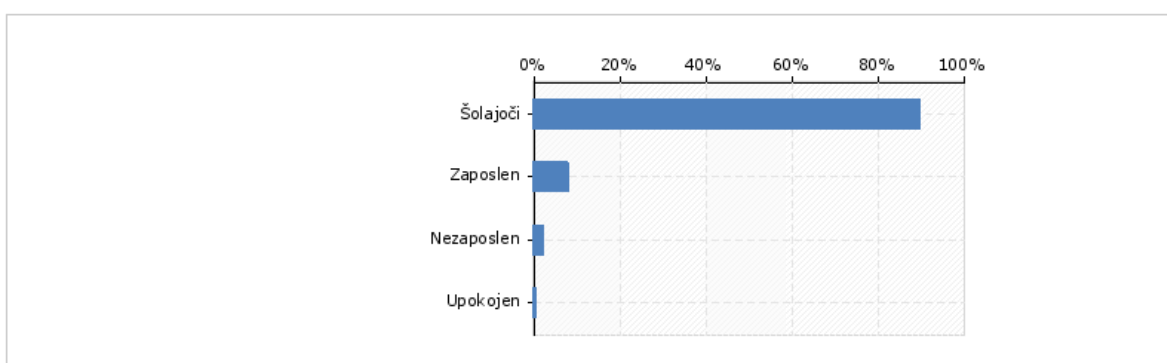

Graf 1: Spolna struktura anketirancev

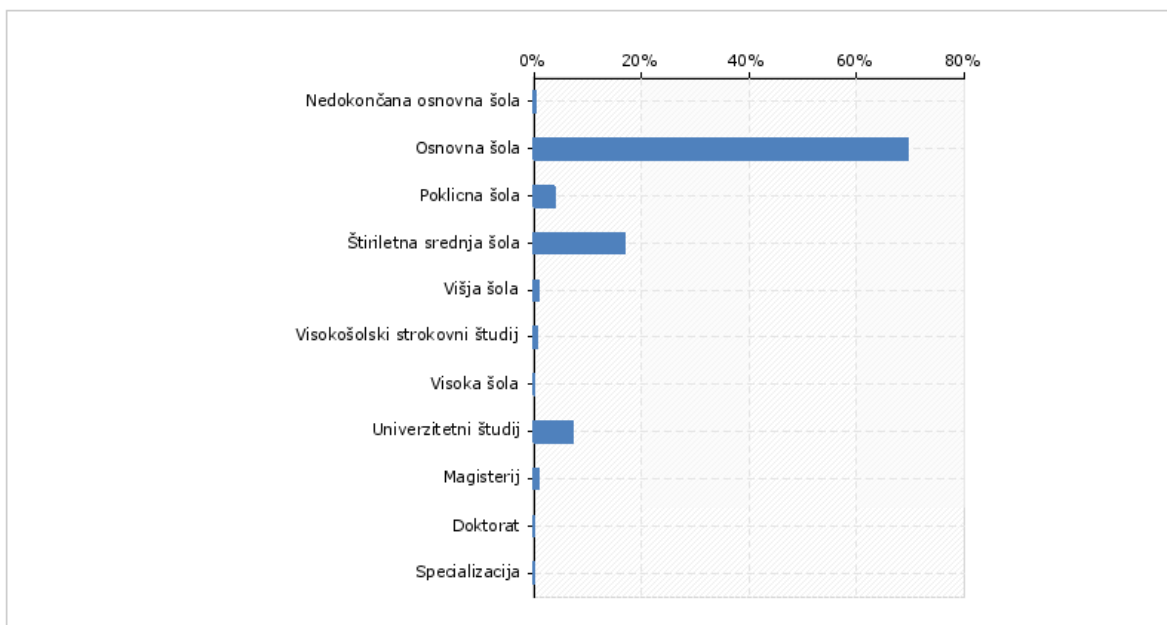
Drugi, tretji in četrti graf predstavljajo starostno raznolikost anketirancev. S 70 % prevladujejo učenci, ki so dokončali osnovno šolo, torej so sedaj srednješolci. Več kot 80 % anketirancev je starih manj kot 20 let in se še vedno šolajo.

Graf 2: Starostna struktura anketirancev

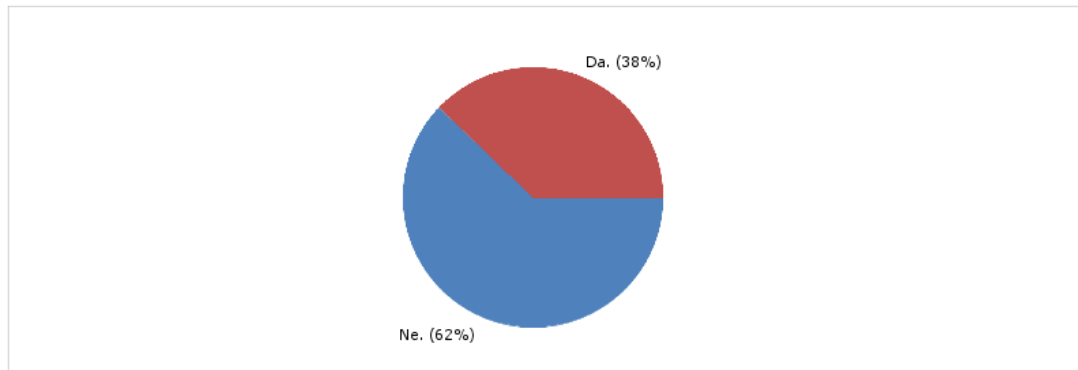
Graf 3: Status anketiranih

Graf 4: Dosežena najvišja izobrazba anketirancev

9.3 RAZISKAVA

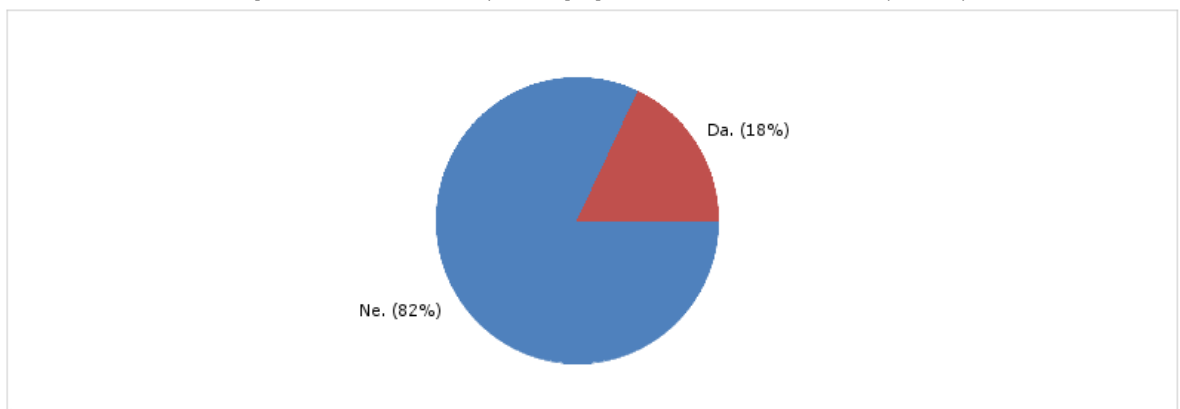
1. Ali menite, da ste dovolj seznanjeni z islamsko vero, da bi razumeli položaj žensk v islamu? (n = 256)

Graf 5: Seznanjenost anketirancev z islamsko vero

Pri naslednjem vprašanju smo anketirance vprašale, če sami menijo, da so dovolj seznanjeni z islamsko kulturo, da bi razumeli položaj žensk, ki so pripadnice te vere. Večina anketirancev, torej 62 % meni, da s to religijo niso dovolj seznanjeni. Takšen izid smo pričakovale, saj smo tudi same pred začetkom pisanja te naloge menile, da o tej kulturi in ženskah ne vemo veliko. Naš namen je torej bil, da se skozi pisanje tudi same naučimo veliko novega.

2. Ali imate predsodke do žensk, ki so pripadnice islamske vere? (n = 256)

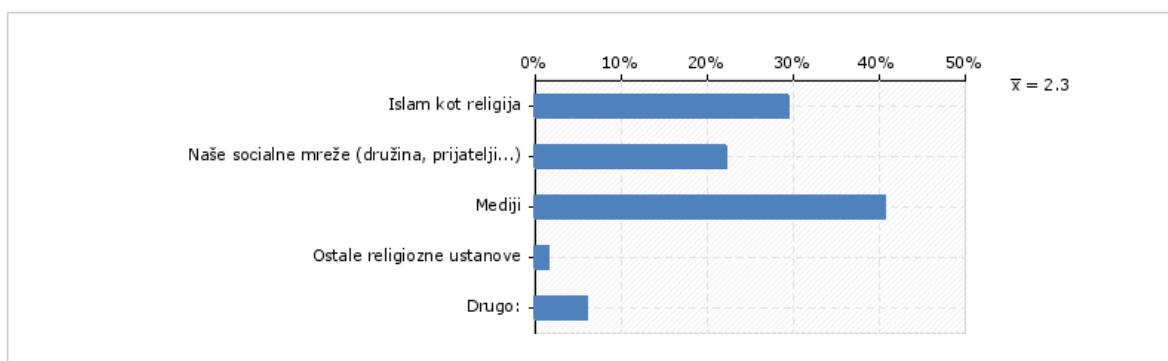

Graf 6: Predsodki anketirancev o muslimanskih ženskah

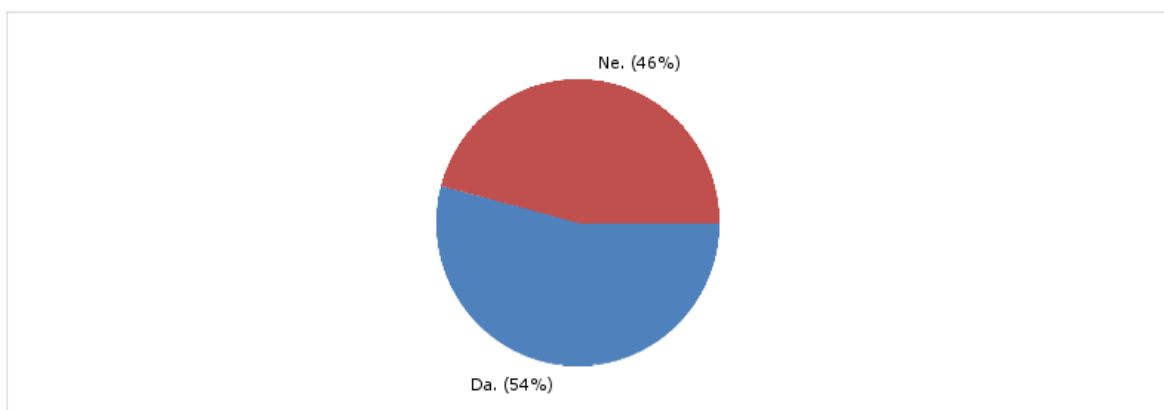
Nato smo jih vprašale, če imajo ljudje predsodke do muslimanskih žensk. Večina (82 %) je odgovorila, da do žensk nimajo predsodkov. 16 % jih je odkrito odgovorilo, da presodke imajo.

Pri tretjem vprašanju nas je zanimalo, kdo najbolj vpliva na njihovo mnenje o muslimankah. Večina jih je odgovorila, da na to najbolj vplivajo mediji. Z njimi se popolnoma strinjamo, saj so mediji dandanes najpogostejši vir informacij o dogajanju po svetu in vplivajo na mnenje mnogih ljudi. V medijih spoznamo tudi pogled drugih ljudi na islam, kar lahko pogosto vpliva tudi na naše osebno mnenje.

3. Kdo najbolj vpliva na Vaše videnje in odnos do muslimanskih žensk? (n = 248)

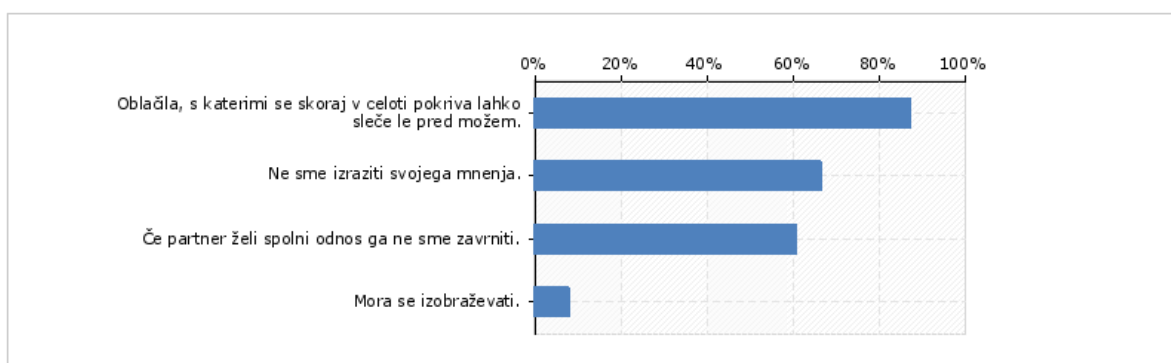
4. Ali verjamete stereotipu, da je ženska v islamu skoraj ničvredna? (n = 248)

Naše naslednje vprašanje se je glasilo: "Ali verjamete stereotipu, da je ženska v islamu skoraj ničvredna?" Več kot polovica anketirancev je na vprašanje odgovorilo z *da* (54 %). To nas ni presenetilo, saj jih tudi mediji pogosto predstavljajo kot zatirane in dajejo vtis kot, da so muslimanke zatirane, čeprav to še zdaleč ni res.

5. Kaj menite, da se zahteva od muslimanske ženske? (n = 244)

Možnih je več odgovorov

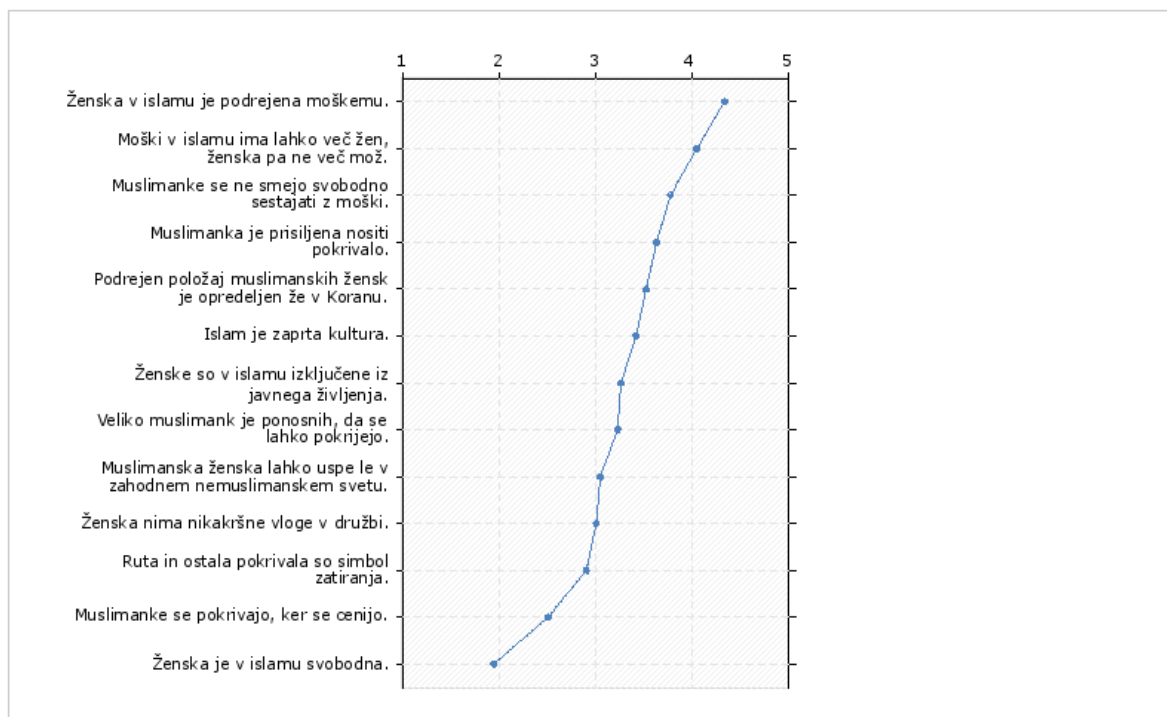

Graf 7: Mnenje anketirancev o dolžnosti muslimanske ženske

Na izbiro pri vprašanju *Kaj menite, da se zahteva od muslimanske ženske* smo podale več možnih odgovorov, med katerimi so jih tudi lahko več izbrali. Največ ljudi je zbralo trditev, da lahko muslimanka sleče svoje tradicionalno pokrivalo samo pred svojim možem. Druga najpogostejša izbrana trditev je bila, da svojega mnenja ženska ne sme izraziti naglas. Če partner želi spolni odnos, ga nesme zavrniti je bila tretja največkrat izbrana trditev, najmanj ljudi pa je označilo trditev, da se muslimanke morajo izobraževati.

Vprašanje, kjer so morali ovrednotiti stereotipe s številkami od ena do pet se nam je zdelo najbolj zanimivo. Večina se strinja, da je ženska v islamu podrejena moškemu. Najbolj se ne strinjajo s trditvijo, da je ženska v islamu svobodna.

6. Koliko se strinjate z naslednjimi trditvami? 1 pomeni, da se s trditvijo povsem ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo povsem strinjate. (n = 237)

Graf 8: (Ne)strinjanje anketirancev s trditvami

Vprašanje, kjer so morali ovrednotiti stereotipe s številkami od ena do pet. se nam je zdelo najbolj zanimivo. Večina se strinja, da je ženska v islamu podrejena moškemu. Najbolj se ne strinjajo s trditvijo, da je ženska v islamu svobodna. Tudi ostali odgovori so pokazali, da so med anketiranimi prisotni številni stereotipi: pokrivanje kot simbol zatiranja, prisila nošenja

pokrival, ženska podrejenost moškemu ipd.

10 RAZPRAVA

S pomočjo ankete smo preverile naslednje hipoteze:

1. Večina anketirancev meni, da premalo pozna islamsko kulturo.

Odgovori na 1. vprašanje iz naše ankete „*Ali menite, da dovolj poznate islamsko vero?*“ so pokazali, da večina anketirancev (62 %) meni, da preslabo pozna islamsko vero oz. tradicijo. Rezultat ni presenetljiv, zato lahko **hipotezo potrdimo**.

2. Največji vpliv na odnos anketirancev do islama imajo mediji.

Anketiranci so med ponujenimi možnostmi (islam kot religija, druge religiozne skupnosti, socialne mreže oz. drugo) največkrat izbrali medije (z več kot 40 %). To nas ne preseneča, saj je v zadnjem času zaradi begunske krize in nedavnih terorističnih napadov vse več govora o islamu kot pojavu, ki ogroža našo varnost, pri širjenju strahu pa so še posebno pomembni mediji. Hipotezo lahko **potrdimo**.

3. Večina anketirancev se zaveda, da ima predsodke do islamske kulture.

Anketa je pokazala presenetljivo samooceno anketiranih, saj jih velika večina meni, da ne goji predsodkov do islamske kulture. Kar 82 % je odgovorilo negativno, torej, da nimajo predsodkov. Zanimivo pa je, da se stereotipi oz. predsodki pokazali že pri naslednjih vprašanjih. **Kljub temu moramo hipotezo zavreči**.

4. Večina anketirancev meni, da je ženska v islamu podrejena moškemu in nesvobodna.

Pri zadnjem anketnem vprašanju so morali anketiranci na lestvici od 1 do 5 označiti, koliko se strinjajo s posameznimi trditvami. Pokazalo se je, da je izmed ponujenih odgovorov največji delež strinjanja dobila trditev: Ženska je v islamu podrejena moškemu oz. poved, ki je dobila največji delež nestrinjanja je: Ženska je svobodna. Iz tega lahko našo tretjo **hipotezo potrdimo**.

5. Anketiranci ne verjamejo stereotipu, da je ženska ničvredna.

Anketa je pokazala, da 54 % anketiranih verjame stereotipu, da je ženska ničvredna, zato moramo **hipotezo zavreči**.

11 ZAKLJUČEK

S pojavom islama so ženske dobile veliko več pravic, kot so jih imele prej, v predislamski družbi na območju Arabije. Koran prepoveduje detomor deklic, ženskam daje pravico do dedovanja, lastništva, ločitve, izobraževanja, pravico do sodelovanja pri podpisovanju poročne pogodbe.

Islam naj bi zagotovil ženskam določeno svobodo in enakopravnost z moškimi in koranske reforme naj bi izboljšale položaj žensk v družini. V islamu je treba strogo spoštovati dolžnosti, ki jih predpisujejo religija in zakoni. Ti so jasno določeni za vse, moške in ženske. Islam ima jasno izdelan pogled na življenje. To je celovit način življenja in posamezen del se mora razumeti kot del globalnega okvira. Menimo, da je bila vloga žensk v islamu na Zahodu napačno razumljena, zaradi splošnega nepoznavanja islamskega sistema in načina življenja kot celote, ter zaradi medijev, ki nam pogosto izkrivljajo realnost. Islam je ženskam priznal popolno duhovno in intelektualno enakost z moškim, spodbuja jih, da prakticirajo svojo vero ter razvijajo svoje intelektualne sposobnosti skozi celo življenje.

V odnosih z moškimi imata oba dolžnosti: biti spodobna, se zakrivati in se izogibati nepotrebnem mešanju med spoli. Njeni odnosi z možem morajo temeljiti na medsebojni ljubezni in sočutju. On je odgovoren za vzdrževanje družine, ona pa mu vrača tako, da ga spoštuje, kljub temu da je on glava družine. Odgovorna je za skrb in vzgojo otrok ter dom. Lahko ima svoje lastno premoženje, lahko samostojno vodi svoje podjetje in deduje v svojem lastnem imenu. Ne sme jo nihče prisilno poročiti, ne da bi se z njo posvetovali, možnost ima

zahtevati tudi razvezo. Iz sistema omejene poligamije je razvidno, da je njegova uporaba v interesu žensk in pa tudi moških. Končno se lahko »veseli« starosti, v kateri ji bo vse priskrbljeno. Zdi se, da islamski sistem želi doseči pravo mešanico svobode in varnosti za ženske.

Naše hipoteze so pokazale, da je med anketiranimi prisotno še veliko stereotipov. Anketiranci pretežno gledajo na muslimane kot brezpravne, nesvobodne in zatirane subjekte. Nasprotno islam apoveduje enakopravnost med moškimi in ženski. To smo v raziskovalni nalogi podkrepile s konkretnimi citati iz Korana, kar so očitno najbolj verodostojni viri. V različnem času in različnih mestih so bili ti zakoni in načela včasih izkrivljena, prezrta, vendar to ni krivica zakonov in načel, temveč je kriva človekova sebičnost, neukost, ki včasih vodi do tega, da izkrivlja, ignorira in se odvrta od prave resnice. Me osebno velikokrat poudarjamo predvsem to, da je potrebno gledati na islam kot vero, jo preučiti in se seznaniti z njo.

Vsi na Zemlji sodimo in obsojamo, vendar mislim, da je pred vsako obsodbo potrebna konkretna analiza. Ljudje velikokrat sodijo islam po ljudeh.

12 VIRI IN LITERATURA

- SMITH, Huston. 1996. Svetovne religije. Maribor: Obzorja
- LEMU, Aisha. 1978. Woman in islam. London: The Islamic Foundation
- MAJARON, Erik (prevajalec). 2004. Koran. Učila: Ljubljana
- BOREK, Abdullah. 1999. Woman in islam. Discover Islam: Bahrain
- AHSAN, Syed Akhtar. 1969. Polygamy in islam. Convener Islami Mission: Pakistan
- EL MEVDUDI, Ebul Eala. 1984. Načela islama. The Holy Koran Publishing House: Lebanon
- SAJJAD, Muslim. 1983. Muslim women and higher education. The Holy Koran Publishing House: Lebanon
- AL SHEHA, Abdurrahman. 2005. Muhammad: The Messenger of Allah. The Islamic Propagation Office at Rabwah: Riyadh
- ABU LAYLAH, Muhammad. 2005. Woman in Islam. Books House: England
- TURNER, Bryan. 2003. Islam: Critical concepts in sociology. Routledge: London
- Know That Muhammed Is Dead But God Lives Forever [online]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://umersultan.wordpress.com/2009/11/04/know-that-muhammad-is-dead-but-god-lives-forever/#comments> (15. 2. 2017)
- Marriage [online]. Dostopno na spletnem viru: http://www.islamswomen.com/marriage/intro_to_marriage.php (15. 2. 2017)
- Skrivnosti muslimanke [online]. Dostopno na spletnem viru: <http://www.skrivnostimuslimanke.si/> (15. 2. 2017)

DELCAMBRE, Anne – Marie. 1994. Mohamed – Alahov prerok: Ljubljana

THORAVAL, Yves. 1998. Islam – Mali leksikon: Ljubljana

13 PRILOGA – ANKETNI VPRAŠALNIK

1. Spol:

- Moški
- Ženski

2. V katero starostno skupino spadate?

- do 20 let
- 21 - 40 let
- 41 - 60 let
- 61 let ali več

3. Kakšen je vaš trenutni status?

- Šolajoči
- Zaposlen
- Nezaposlen
- Upokojen

4. Kakšna je vaša najvišja dosežena izobrazba?

- Nedokončana osnovna šola
- Osnovna šola
- Poklicna šola
- Štiriletna srednja šola

- Višja šola
- Visokošolski strokovni študij
- Visoka šola
- Univerzitetni študij
- Magisterij
- Doktorat
- Specializacija

5. Ali menite, da ste dovolj seznanjeni z islamsko vero, da bi razumeli položaj žensk v islamu?

- Da.
- Ne.

6. Ali imate predsodke do žensk, ki so pripadnice islamske vere?

- Da.
- Ne.

7. Kaj menite, zakaj si pripadnice islamske zakrivajo večino telesa?

8. Kdo najbolj vpliva na Vaše videnje in odnos do muslimanskih žensk?

- Islam kot religija
- Naše socialne mreže (družina, prijatelji...)
- Mediji
- Ostale religiozne ustanove
- Drugo:

9. Ali verjamete stereotipu, da je ženska v islamu skoraj ničvredna?

- Da.
- Ne.

10. Kateri stereotipi so pogosti o muslimanskih ženskah? Navedite.

11. Na kaj pomislite, ko vidite žensko oblečeno v tradicionalno muslimansko oblačilo?

12. Kaj menite, da se zahteva od muslimanske ženske? Možnih je več odgovorov

- Če partner želi spolni odnos ga ne sme zavrniti.
- Mora se izobraževati.
- Ne sme izraziti svojega mnenja.
- Oblačila, s katerimi se skoraj v celoti pokriva lahko sleče le pred možem.

13. Koliko se strinjate z naslednjimi trditvami? 1 pomeni, da se s trditvijo povsem ne strinjate, 5 pa, da se s trditvijo povsem strinjate.

	Vpišite besedilo		Vpišite besedilo		Vpišite besedilo	
	1	2	3	4	5	
Ženska je v islamu svobodna.	☐	☐	☐	☐	☐	
Ženska v islamu je podrejena moškemu.	☐	☐	☐	☐	☐	
Muslimanska ženska lahko uspe le v zahodnem nemuslimanskem svetu.	☐	☐	☐	☐	☐	
Podrejen položaj muslimanskih žensk je opredeljen že v Koranu.	☐	☐	☐	☐	☐	
Islam je zaprta kultura.	☐	☐	☐	☐	☐	
Ruta in ostala pokrivala so simbol zatiranja.	☐	☐	☐	☐	☐	
Muslimanka je prisiljena nositi pokrivalo.	☐	☐	☐	☐	☐	
Veliko muslimank je ponosnih, da se lahko pokrijejo.	☐	☐	☐	☐	☐	
Ženske so v islamu izključene iz javnega življenja.	☐	☐	☐	☐	☐	
Muslimanke se pokrivajo, ker se cenijo.	☐	☐	☐	☐	☐	
Muslimanke se ne smejo svobodno sestajati z moški.	☐	☐	☐	☐	☐	
Ženska nima nikakršne vloge v družbi.	☐	☐	☐	☐	☐	
Moški v islamu ima lahko več žen, ženska pa ne več mož.	☐	☐	☐	☐	☐	